

ตอนที่ 2

การรวมกำลังและการขยายอิมานาจ

(Consolidation and Expansion)

บทที่ 9

พระเจ้าปีเตอร์มหาราชและการสถาปนารัฐเป็นสมัยใหม่ (ค.ศ. 1682 – ค.ศ. 1725)

Significant Dates

รัชสมัยปีเตอร์ที่ 1	1682-1725
การเริ่มงานปฏิรูป	1698
สังคրามภาคเหนือครั้งใหญ่	1700-1721
การเริ่มทำบวชินใหม่	1700
การตั้งเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบอร์ก	1703
สังคրามโพลตava	1709
การสัญญาเลียอาซอฟ	1711
การสืบพระราชมรดกเจ้าชายอเล็กซิส	1718
สนธิสัญญานีสต็อก (Peace of Nystadt) ...	1721
การจัดตั้ง Holy Synod	1721

เป็นที่น่าสังเกตว่าการปกครองในสมัยราชวงศ์โรمانอฟโดยกษัตริย์สามพระองค์ แรกนี้มิได้สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแต่ประการใด เรื่องความกินดือยคือของประชากรก็มิได้มีผู้เด็กล่าวถึง ความสนใจจะมุ่งเฉพาะที่กองทัพและทองคำสำหรับฐานะทางการคลังของพระเจ้าชาร์เตอร์นัน แต่การที่ได้ติดต่อกับโปแลนด์ การที่ได้ผนวกส่วนหนึ่งของอูเครน การเดินทางเข้ามาของบรรดานักวิทยาศาสตร์กับพวกพ่อค้า ความพยายามเบื้องต้นในการสร้างเรือเดินทาง และการทำสังคมกับสวีเดนเพื่อแย่งลิธัวเนีย ให้ล้านดินกับกลับกลายเป็นการเริ่มน้ำ ทางไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศตะวันตก ซึ่งสมัยที่มีบทบาทอย่างยิ่งก็คือรัชสมัยของพระเจ้าชาร์ปีเตอร์ที่ 1 ผู้ได้รับการถวายพระนามว่า "มหาราช"¹

¹ Walther Kirchner, *History of Russia*, p. 77

1. รุสเซีย : ส่องชาติหรือสองโลก

ในสมัยมอสโควนน์ รุสเซียมีสภาพที่แสดงถึงความเสื่อมภาคหงหงศานาและทางสังคมจนถึงเมื่อไก่มีการติดต่อกับต่างประเทศสภากาแฟเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นทำให้คูสมือนว่ารุสเซียถูกแบ่งออกเป็นสองประเทศหรือสองโลก² ฝ่ายหนึ่งเป็นที่รู้จักในคริสตศวรรษที่ 19 ว่าชาวตะวันตก ซึ่งก่อนสมัยพระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 นั้น ยังคงล้าหลังอยู่เป็นอย่างมาก มาปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยขึ้นในสมัยพระเจ้าปีเตอร์เป็นแบบนิยมตะวันตก เกิดฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการนิยมตะวันตกคือ "Slavophiles" คือฝ่ายที่มีความเห็นว่ารุสเซียมีความจำเป็นอื่นใดเลยที่จะต้องลอกเลียนอารยธรรมตะวันตก การนับถือนิกายออร์โธดอกลีก์บังอกแล้วว่ารุสเซียเป็นประเทศตะวันตกที่มีแบบฉบับของตนเองแล้วซึ่งเป็นอารยธรรมที่ดีกว่าของยุโรปด้วย การปรับปรุงของพระเจ้าปีเตอร์จึงเป็นการนำความยุ่งยากมาสู่ประเทศรุสเซียมากกว่าจะเป็นผลดี³

Richard Charques⁴ กล่าวถึงการปฏิรูปในรัชสมัยพระเจ้าปีเตอร์ไว้คือ "ในรัชสมัยพระเจ้าปีเตอร์นั้นเป็นเสน่ห์อนันต์ของรุสเซียสมัยใหม่ กล่าวคือ เป็นการแบ่งแยกความสำคัญของมอสโควกับความเป็นจักรวรรดิรุสเซีย นอกจากนี้ เป็นเสน่ห์ของการเชื่อมระหว่างระบบการปกครองแบบแข็งกร้าวอย่างไม่มีกฎหมายเด็ดขาดของมอสโคว์ไปเป็นความแข็งกร้าวแบบวินัยทหารของเซนต์ปีเตอร์สเบอร์ก เป็นการนำลักษณะกึ่งเผ่าเชียและยุโรปยุคกลางมาสู่มุ่งแห่งความรุ่งโรจน์อย่างยิ่งเป็นของยุโรปตะวันตกทำให้รุสเซียก้าวขึ้นไปเป็นมหาอำนาจ เคียงป้ำเคียงไหลกับยุโรป พระเจ้าปีเตอร์จึงทรงมีความสำคัญในฐานะ "จักรพรรดิ" ที่ทำให้รุสเซียมีสถานะเป็น "จักรพรรดิรุสเซีย" ซึ่งสถาlinได้นำไปเป็นแบบอย่างในสมัยต่อมา"

² John Laurence, A History of Russia (New York : Mentor Books, 1964) p.127

³ Sydney Mar-cave, Russia, A History (New York : J.B. Lippincott Company, 1968) p. 89

⁴ Richard Charques, A Short History of Russia (London : The English Universities Press Ltd., 1959) p. 83

รัชสมัยของปีเตอร์มหาราชนี้จัดว่าเป็นสมัยที่ทำให้ประวัติศาสตร์รุสเซียมีการเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง พลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดก็คือ องค์พระเจ้าชาร์โองได้ทรงเปิดประเทสสู่ตะวันตก อิทธิพลของยุโรปตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาในด้านเศรษฐกิจสังคม การคลังและด้านฐานการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่ทรงกระทำนั้นได้รับการต่อต้านน้อยมาก แต่การเปลี่ยนแปลงบางอย่างก็เป็นไปอย่างคุกคามโดยไม่น้อยหนีอนกัน

ประสบการณ์รายแรงอันหนึ่งในการปฏิรูปของปีเตอร์ก็คือ เหตุการณ์กองทหาร streltsy เป็นกองทหารมั่งค่าเดียร์ของกองทัพรุสเซียซึ่งกษัตริย์หนุ่มได้ทรงรัฐจักรุนเคย์ตั้งแต่สมัยยังทรงพระเยาว์ การปฏิวัติพวก streltsy⁵ นี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1698 ขณะที่ปีเตอร์ได้เสด็จประพาสยุโรป แต่กองทหารบางส่วนที่ยังคงรักภักดีต่อปีเตอร์ได้ปราบปรามกบฏครั้งนั้นลงได้ การลงโทษผ่ายกันญั่นกระทำอย่างรุนแรงทั้งคุณซึ่งผ่านและถอดศรี⁶

เมื่อเสร็จสิ้นการลงโทษพวกทหาร streltsy นั้นแล้วปีเตอร์ทรงตัดสินพระทัยที่จะปรับปรุงสังคมรุสเซียใหม่ และการที่จะนำประเทศไปสู่ลักษณะที่ทรงประสงค์นั้นก็ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ ประการแรกที่สุดก็คือการนำปฏิทินแบบจูเลียนมาใช้ เมื่อปี ค.ศ. 1699 ซึ่งปฏิทินนี้ได้ใช้มานานถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1918 อีกประการหนึ่งก็คือ การจัดการปกครองใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1711 มีการจัดตั้งสภาคีเนทหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนเมื่อทรงเสด็จประพาสต่างประเทศ สภานี้มีอำนาจเรื่อยมาจนถึงสมัยปฏิรูสเซียเมื่อปี ค.ศ. 1917

เพื่อให้สังคมรุสเซียทันสมัยนั้น ปีเตอร์ทรงเชื่อในการให้การศึกษาแก่ประชาชนทรงส่งชาวรุสเซียหนุ่มไปศึกษาต่อต่างประเทศและเปิดโรงเรียนขึ้นภายในประเทศด้วย โดยกำหนดว่าขุนนางที่ได้รับการศึกษามีสิทธิรับราชการคราวตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1714 บุตรขุนนางก็ถูกส่งไปโรงเรียน ผู้ที่ปฏิบัติความพระราชนโปรดสั่งนั้นจะได้รับรางวัลและการตอบแทนอย่างดี ส่วนผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะถูกกลงโทษอย่างแรง

⁵ เป็นกองทหารที่จัดขึ้นในรัชสมัย Ivan the Terrible : 1555-84 มีหน้าที่คุ้มครองหลวงและเป็นกองกำลังสำคัญที่สุดในเวลาสงคราม

⁶ Basil Dmytryshyn, Imperial Russia, A Survey Book, 1700-1917 (Illinois : The Dryden Press, 1974) p.1

2. การเสด็จขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าปีเตอร์มหาราช⁷

ปรุกกฎตามลำดับในการสืบราชสมบัติดังค่อไปนี้ครอ

Mariya (1) Alexis Natalya (2)

(regent, 1689-94)

Peter I Martha (2)

(1682-1725) (Catherine I)

Sophia Feodor III Ivan IV
(regent 1682-89) (1672-82) (1682-96)

ปีเตอร์ทรงเป็นโอรสสองคนที่สามของอเล็กซิสที่ 1 มีพระเชษฐาต่างพระมารดาคือ ฟีโอดอร์ผู้ทรงมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ และเจ้าชายอิวานผู้มีพระจริตไม่ perkติ ฟีโอดอร์ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. 1676 บรรดาพระญาติและพระมารดาภายในเป็นผู้มีอำนาจอยู่หลังบัลลังก์ พระนางนาตยาจึงต้องนำเสด็จเจ้าชายปีเตอร์ออกในประทับอยู่ในเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งใกล้มอสโคร์เป็นเวลาถึง 6 ปีเต็ม ได้ทรงศึกษาวิชาพลศึกษาตามแบบทหาร ทรงศึกษาทั้งด้านการอ่านการเขียนเรื่องราวของศาสตรา หงหมดเป็นแบบ "ต่างประเทศ" (German suburb) ทำให้ทรงสนใจในชนบทรูมเนียมและพิธีกรรมแบบเยอรมัน มีอาจารย์ผู้สอนคือ Patrick Gordon ชาวสก็อต และ Francois Lefort ชาวสวิส ทรงมีการเล่นที่โปรดปรานคือการเล่นฟิกทหารแบบเด็ก ๆ ซึ่งเมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ได้ทรงนำมาเป็นแบบในการจัดตั้งกองทหารคือ Preobrazhensky และ Semenovsky guards การได้ศึกษาวัฒนธรรมตะวันตกนี้ทำให้ทรงรู้สึกว่าควรจะมีการปรับปรุงวัฒนธรรมรุส เชี่ยมให้ล้าหลังด้วย⁸

⁷ Charques, op.cit., p.83

⁸ Kirchner, op.cit., p.78

ในระหว่างการครองราชย์ของฟื้โอดีออร์น์ได้มีขันนางลอบติดต่อกับปีเตอร์และพระมารดาอัญเชิญสก์ไปเครมลินเพื่อเตรียมการเดลิงอำนาจ จนถึงปี 1682 พระเจ้าฟื้โอดีออร์ก็สืบพระราชมรดก ในขณะที่ปีเตอร์ทรงมีพระราชมรดกเพียง 10 พรรษา กองทหารสเตรลซึ่งสนับสนุนเจ้าชายอิวานได้โกรธีเครมลิน เพื่อป้องกันไม่ให้ปีเตอร์ได้ครองราชย์เพียงพระองค์เดียว ปีเตอร์ต้องทรงยินยอมให้อิวานเป็นชาร์องค์ที่สอง มีพระเชษฐภคินีคือพระนางโซเฟีย เป็นผู้สำเร็จราชการ⁹ มีชูรักให้การสนับสนุนคือเจ้าชายโกลิทchein ผู้มีจุดมุ่งหมายในการร่วมปกครองคือ

1. การปลดปล่อยเซอร์ฟ
2. การสร้างมาตรฐานของรัสเซียตามแบบตะวันตก
3. การปรับปรุงกองทัพมาก

นโยบายการทำสังคมกับครุกี้และการเป็นพันธมิตรกับโปแลนด์ลัมเหลวแผนการสนับสนุนอำนาจของโกลิทchein และเชิชชูพระนางโซเฟียจึงผลอยลัมเหลวด้วย โกลิทcheinพยายามครั้งสุดท้ายด้วยการปฏิวัติเพื่อสถาปนาพระนางโซเฟียเป็น沙皇ina แต่การครั้งนี้กองทหารสเตรลซึ่งเองก็หันมาสนับสนุนปีเตอร์ โซเฟียจึงเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ทัพถูกบังคับให้ไปบวชีและประทับอยู่ในก้อนแวนท์ ชูรักคือโกลิทcheinถูกเนรเทศ ในระยะนี้เองที่พระนางนาตัลยาทรงรวมอำนาจการปกครองอย่างเด็ดขาดถึงกับทรงบังคับให้ชาร์ปีเตอร์อภิเษกกับพระนางอูโดเชียโลปุกิน (Eudoxia Lopukin) ปีเตอร์เองไม่ทรงพอใจทั้งแต่ไม่กล้าคัดค้านจึงประท้วงอยู่กับพระชายาเพียง 2-3 อาทิตย์แล้วหันไปมุ่งสนับสนุนทักษิการต่อเรือไม่สนใจหัตถศิลป์ในพระนางอีกเลย แม้เมื่อพระมเหสีได้ทรงพระทานกำเนิดพระโอรสคือเจ้าชายอเล็กซิสในปี ค.ศ. 1690 ถึงปี ค.ศ. 1696 ชาร์อิวานสืบพระราชมรดก แลพระราชนารดาผู้ทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการกีสืบพระราชมรดกอ่อนหนานี้แล้วด้วยทำให้ชาร์ปีเตอร์ทรงได้พระราชอำนาจเต็มที่ สิ่งแรกที่ทรงกระทำก็คือการบังคับให้พระมเหสีไปบวชเป็นนางชี ทั้งพระโอรสอเล็กซิสให้ต้องทรงเผชิญกรรมที่นำสยดสยองยิ่งในเวลาต่อมา

ถึงประมาณปี ค.ศ. 1696 ชาร์อิวานสืบพระราชมรดก พระนางนาตัลยาพระราชนารดา กีชั้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ ทรงอำนาจอยู่จนถึงปีที่สืบพระราชมรดกคือ ค.ศ. 1696

⁹ทรงมีกำลังสนับสนุนคือ กองขมังนู กองทหารสเตรลซึ่งและเจ้าชาย Golitsyn

3. การปฏิรูปของพระเจ้าชาร์ลส์เตอร์มหาราช

พระเจ้าปีเตอร์เสด็จขึ้นครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. 1698-1725 นับเป็นปีที่การเปลี่ยนแปลงแบบยุโรปเริ่มปรากฏขึ้น มีลักษณะเป็น "จุดเปลี่ยน" (the turning-point) อย่างจริงจังคือ เป็นสมัยชาวรัสเซียเลิกปฏิบัติคนเป็นชาว moscovite แท้ มาเป็นแบบยุโรปแท้

พวกที่ประสนการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือพวกขุนนางกับพ่อค้า ส่วนพวกที่มีหน้าที่เสียภาษีแท้ ๆ คือพวกชาวนาอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ลักษณะเห็นได้ชัดของการเปลี่ยนแปลงก็คือ การแต่งกายและหัตถศิลป์ของบุคคล อาทิ เช่น พวกขุนนางเป็นพวกที่มักจะนิยมการนุ่งห่มแบบต่างชาติ (German dress) โภนหนวด แต่พวกประชาชนทั่วไปยังคงไว้วนวดและแต่งกายตามใจชอบ ผู้หญิงเริ่มมีการไปบูรณะตัวตามงานเด่นรำ คำแห่งยศค่าตั้ง ๆ ในกองทัพบกและเรือ เริ่มใช้ชื่อภาษาเยอรมัน ด้วย ฟรังเศสและละติน ทั้งหมดนี้คือ "การปฏิรูป" ทั้งหมดที่เห็นด้วยๆ ตา สำหรับเนื้อหานี้คือการยอมรับวิชาการ เทคนิค การปรับปรุงค้านอุตสาหกรรมสร้างระบบในกองทัพบก กองทัพเรือ รวมทั้งความพยายามดึงอำนาจการปกครองส่วนใหญ่มาจากศาสนา¹⁰

ผลงานขั้นแรกที่ทรงกระทำภายหลังการเสด็จขึ้นครองราชย์คือการโجمตือชาอฟซึ่งทำให้ทรงครองหนักดึงความจำเป็นของรัสเซียที่จะต้องมีกองทัพเรือที่เข้มแข็ง คือการส่งขุนนาง 50 คนไปเรียนวิชาเดินเรือในยุโรป ในปี ค.ศ. 1697 เหตุการณ์สำคัญก็คือการที่ทรงเสด็จไปทรงศึกษาที่อังกฤษ ชื่อลแลนด์ และเวนิซ ทรงพาหน้าที่ทูตเพื่อสร้างสัมพันธ์ในคริสต์กับกลุ่มประเทศค่าตั้ง ๆ ต่อต้านจักรวรรดิอตโตมาน นับเป็นข้าร่องค์แรกที่เสด็จออกนอกประเทศ

การตั้งกองทหาร Preobrazhensky และ Semenovsky Guards

เนื่องจากกองทหารสเตรลที่ขึ้นเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับปีเตอร์มาคลุมคลั่งแต่การทุนนุน พระนางโซเฟียเป็นผู้สถาปัตยการและก่อตั้งกองทหาร Semenovsky และ Preobrazhensky ขึ้นเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับกองทหารสเตรล พระสังฆราชจะมีอำนาจสูงมาก สิ่งที่องค์กรทางศาสนาพยายามทำคือการขัดขวางการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในรัสเซีย ทำให้พระมารดาต้องการให้ลูกสาวเป็นผู้นำศาสนาคริสต์ในรัสเซีย แต่ปีเตอร์ไม่สามารถทำให้ลูกสาวเป็นผู้นำศาสนาคริสต์ในรัสเซียได้ ทำให้พระมารดาต้องการให้ลูกสาวเป็นผู้นำศาสนาคริสต์ในรัสเซีย แต่ปีเตอร์ไม่สามารถทำให้ลูกสาวเป็นผู้นำศาสนาคริสต์ในรัสเซียได้

¹⁰ ในช่วงการมีอำนาจของพระนางนาตัลยา โซเฟีย พระสังฆราชจะมีอำนาจสูงมาก สิ่งที่องค์กรทางศาสนาพยายามทำคือการขัดขวางการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในรัสเซีย เพื่อรักษาความนิยมการเป็น "Holy Russia" ภายใต้อิทธิพลของศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะระหว่างปี ค.ศ. 1689-1694

แคน และตั้งกองทหารแทนคือ "Preobrazhensky Guards" และ Sememovsky Guards ซึ่งประกอบด้วยพระสหายที่ทรงไว้พระทัยเต็มที่ เมื่อเส็จประพาสตะวันตก กองทหารสเตรลที่ซึ่งก่อการกบฏในปี 1698 วางแผนให้แกรนด์ ดัชเชส โซเฟียทรงเป็นผู้สำเร็จราชการในเจ้าชายอเล็กซิส แต่กองทหารของปีเตอร์ก็ได้พิสูจน์สมรรถภาพในการปราบกบฏโดยไม่เสียชีวิตแม้เด่นเดี้ยงจากการลงโทษขบถหงครอบครัวอย่างหารุณ ปีเตอร์ทรงใช้ชานพันศิรษะนักโทษด้วยพระองค์เอง มีการกินเลี้ยงกันกับพระสหายในขณะลงโทษผู้ต้องหาด้วย พระนางโซเฟียน์แม้จะไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าทรงร่วมกับฝ่ายกบฏก็ทรงตัดสินให้พระนางไปบวชชีภัยใต้การควบคุมอย่างเข้มข้น นอกจากนี้ การตัดสินคดีเกี่ยวกับพวกสเตรลที่ซื้อย่างรุนแรงด้วยพระองค์เองด้วยการแขวนคอและคั้ยการผูกติดล้อลากไปจนตาย ทำการภาตดังพวงที่หอบหนี้ข่านให้ญี่บ้มเป็นการกำจัดหอกข้างเครื่อง 2 อันในขณะเดียวกันคือ หั้งพระนางโซเฟียและกองทหารสเตรลที่¹¹

หอกอันที่สามที่เหลืออยู่คือพระนางอูโตรเซียพระชายาที่มีได้ทรงโปรดปราน ทรงจัดการเนรเทศให้พระนางไปทรงผนวชเป็นชี ห้ามแม้แต่ที่จะให้พระโอรสคืออเล็กซิสไปเฝ้าพระมารดาเนื่องจากอเล็กซิสเป็นรัชทายาทและจะต้องเป็นผู้ที่จะต้องทรงอยู่ภายใต้การควบคุมที่ชาร์ทรอง เป็นผู้ซึ่งคาดการณ์ได้ว่า

เมื่อเส็จกลับจากยูโรปแล้วพระเจ้าชาร์ทรองควบคุมอำนาจเด็ดขาดในการปกครองประเทศ ทรงทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับการบริหารประเทศหึ้งในด้านต่างประเทศและนโยบายภายในประเทศอย่างมีใหม่ผู้ใดมาเกี่ยวข้องด้วยขณะนั้นทรงมีพระชนม์ได้ 26 พรรษา พระลักษณะทั่วไปที่ชิคนีย์ ชาร์เคฟสรุปไว้คือ

"....a physically and mentally powerful man, strikingly different from his moderate and pious father, Alexis. He was earthy in his tastes and manners, impatient of weakness or failure, derisive of precedent and tradition warm-hearted,

¹¹ อันที่จริงแล้วกองทหารสเตรลที่นี้ได้ถูกปราบปรามลงตังแต่ก่อนที่จะเส็จกับดึงรุสเชีย แต่การกบฏเป็นปัจจัยที่ทำให้ทรงคิดที่จะตัดราช儲ออกใน

yet Crued when the need or mood arose. He was to make a strong impression, on his contemporaries but not a pleasant one"¹²

ในระหว่างปี ค.ศ.1698 นั้นปีเตอร์ทรงวางแผนการต่าง ๆ ไว้เต็มที่คือ

1. ปรับปรุงกองทัพมากและกองทัพเรือ

2. ขยายเรื่องโครงสร้างทางการเงินของรัสเซียและสร้างอำนาจของรัสเซีย

อย่างไรก็ได้ ผลการปฏิรูปทั้งหมดที่ปีเตอร์ทรงหวังนั้นกลับกลายเป็นว่าเนื่องจากทรงใช้อารมณ์และความรุนแรงบางขณะจนเกินไปทำให้ผลของการปฏิรูปไม่ครบถ้วนซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อมาก่อนหลายประการด้วย

4. การทดสอบความพยายามจัดการวาระ

สังคมอาชญากรรม (Asov)

เมื่อเดือนตุลาคมปี ค.ศ.1694 นั้น ชาร์ปีเตอร์ได้ทรงเริ่มการสนับประทัยเรื่องการต่อเรือและกองทัพเรือ ด้วยความตั้งพระทัยที่จะสร้างความยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือรัสเซียและเพื่อสักดิ์กันการรุนแรงของพวกไครเมีย คาดการณ์ว่าจะมีชัยได้ พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 ทรงประกาศสังคมรัสเซียในปีค.ศ.1695 เข้ายึดเมืองอาซอฟได้ในปีค.ศ.1696

การยึดเมืองอาซอฟด้วยความยากลำบากทำให้ปีเตอร์ทรงมีความมั่นยิ่งขึ้นที่จะปรับปรุงทางด้านกองทัพเรือและมีความจำเป็นต้องแสวงหาพันธมิตรร่วมต่อต้านตุรกี พระองค์ได้จัดส่ง "หุตකยะใหญ่" ไปยุโรป โดยพระองค์เองเสด็จด้วย เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินชีวิต และการทหารแบบยุโรป ระหว่างทางที่ได้ทรงจ้างช่างฝีมือ หมอยุโรป ทรงเจรจา กับอิเล็กเตอร์แห่งเบอร์น เคนบอร์ก ราชวงศ์ยาโนเวอร์ รัฐบาลด้วย กษัตริย์อังกฤษ และพระเจ้าพราราดเยอรมันได้ทรงพบกับคิดผู้ยิ่งใหญ่แห่งสมัยคือลีบินนิชซ์ (Leibnitz) และนักวิทยาศาสตร์ชาวดัชชีคือลีเวนชุค (Leen-wenhoek) เป็นต้น ทั้งนี้ ได้ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาการต่อเรือที่ยออลแลนด์และอังกฤษ

¹² Sidney Harcave, History of Russia p.99

รวมทั้งยังมีพระบรมสังค์จะไปเยือนศัตtruของครุกีคือเวนิช แต่เนื่องจากทรงทราบข่าวภัยของกองทหารสหราชอาณาจักรท้องเศคีจกับเสียก่อน¹³

สังคրามภาคเหนือ

แผนการบดลติก

พระเจ้าชาร์ทรุงหันความสนใจไปทางเหนือด้วยเหตุผลสองประการคือ

1. เพื่อสำรวจหาพันธมิตรต่อต้านครุกี

2. การส่งความสนใจไปทางใต้ทำให้ปีเตอร์ต้องเผชิญการต่อต้านอังกฤษร่วมกับดัชต์ในคอนสแตนต์โนเปลและย่านทะเลเดด ทำให้ปีเตอร์ตัดสินพระทัยทำสัญญาสงบศึกกับครุกีในปีค.ศ. 1700¹⁴

การละจากภาคใต้คือการสูญเสียความเป็นไปได้ของรัสเซียที่จะหาทางออกทะเลเฉลิมท้องที่ต้องทรงกันมาทางฝั่งทะเลเบubo ลดลง ตามแนวความคิดของออร์คิน แอนด์โซกิน (Ordyn Nash-chokin) ก่อนหน้ารัชสมัยของพระองค์ ปีเตอร์ได้ทรงทำสัญญากับโปแลนด์และเดนมาร์กเพื่อที่จะตัดท่าเรือบางแห่งจากสวีเดน แต่พระเจ้าชาร์ลที่ 2 แห่งสวีเดนทรงขัดขวางการเจรจาที่เปลี่ยนแปลง โดยการตัดสินพระทัยโจมตีเดนมาร์กอย่างสาหัสแล้วในเดือนพฤษจิกายน ค.ศ. 1700 และบุกรุสเซียเมืองชัชนาที่นาร์วา

สังคրามกับสวีเดน

กษัตริย์ชาร์ลส์ทรงเดินทางเข้าสู่มอสโคว์ และมุ่งไปโปแลนด์ด้วย ทำให้รัสเซียมีเวลาเตรียมกองทัพ สวีเดนโจมตีโคลีโวนีย์ และอินเกรีย์ บังคับให้โปแลนด์แยกทำสนธิสัญญาในปีค.ศ. 1706 ปล่อยให้รัสเซียต้องทำสังคրามกับสวีเดนโดยลำพังในการรบที่โพลตava (Poltava) ในปีค.ศ. 1709 ซึ่งผลของการรบปรากฏว่าชาร์ลส์ทรงปราบปรามต้องเสด็จหนีไปครุกี

¹³ Walther Kirchner, History of Russia, pp. 78-79

¹⁴ D.S. Mirsky, Russia, A Social History (London : The Cresset Press Ltd. 1952) pp. 183-184

ความสำคัญของขัยชนบท์ในpolitawa

1. เป็นขัยชนบดีประเทศคือรุสเชียกล้ายเป็นชาติแรกที่รับชนบทริย์ผู้ทรงมีชื่อเสียงทางการรบอย่างพระเจ้าชาร์ลส์ได้
2. เป็นการยกฐานะของพระเจ้าชาร์ลให้เป็นที่ชื่นชมยกย่องมากขึ้น
3. ได้โนเนียมของสวีเดนเป็นทางเบ็ด好吗สูงๆ เล ¹⁵

การยึดไดเมือง 3 เมืองจากสวีเดนมีผลให้รุสเชียไดครอบครองแนวแม่น้ำเนอวา และฝั่งใต้ของอ่าวพินแลนด์ ปีเตอร์ทรงต์เมืองใหม่ขึ้นบริเวณปากแม่น้ำเนวาริห์ข้อว่ากรุงเซนต์ปีเตอร์สเบอร์ก (St. Petersburg) เป็นการเฉลิมพระเกียรติพระองค์เองในปีค.ศ. 1713

ขัยชนบทนี้ในครั้งนี้ทำให้รุสเชียมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการของยุโรปเป็นครั้งแรก และได้เข้าไปมีกิจกรรมทางการทูตในยุโรปด้วย จากการที่มีชาวลือว่าเมื่อเสร็จสัมภารามกับสวีเดนแล้ว ปีเตอร์ทรงเตรียมการที่จะขยายอำนาจไปเหนือมาร์ก ข่าวลือนี้ทำให้มหาอำนาจจิตรกว่าจะเสียดุลแห่งอำนาจในยุโรป พระเจ้าปีเตอร์จึงเสด็จเยือนยุโรปครั้งที่สองเมื่อปีค.ศ. 1761 และค.ศ. 1717 เตรียมการจะแวงพรั่งเศสด้วย โดยที่พรั่งเศสและปรัสเซียก็เริ่มจับมือกันเพื่อพิจารณาถึงเรื่องความปลอดภัยของยุโรปตอนเหนือ

สนธิสัญญา Nystadt

เพื่อยุติความก้าวหน้าของรุสเชียในการสร้างอำนาจแข็งกับอังกฤษจึงได้มีการตกลงทำสนธิสัญญา Nystadt เมื่อปีค.ศ. 1721 เพื่อยั่งยืนให้ครอบครองของรุสเชียในลิโวนีย อินเกรีย

¹⁵ ในการทำสัมภารามกับสวีเดนนี้ พระเจ้าปีเตอร์ต้องเผชิญกับหัวหน้าชาวอูเครนคณะวันออกคือ เยห์เมน-มาเซป้า ผู้ตัดสินใจเข้าช้างสวีเดนเพื่อยกตัวเป็นอิสระจากรุสเชียแต่ปีเตอร์ทรงรบชนะ Mazeppa (1644-1709) เป็นคราภูมานำได้รับการศึกษาจากปีเตอร์ ต่อมาก็ได้เป็นซูกับกรรยาชุมนางปีลูกูเชียหลังภัยคุกหลังม้า มาเซป้า หนีไปร่วมกับ Doroshenko หัวหน้าพวกคนปีเบอร์คคสเซ็ค ต่อมาก็ได้เข้าไปในราชสำนักและพระเจ้าชาร์ทรงสมพระทัย เนื่องจากมาเซป้านี้ส่วนช่วยในการรบที่อาซอฟ (Azov) ในสหกรรมภาคเหนือ แต่ต่อมามาเซป้าหันไปเข้าช้างสวีเดนเป็น伙คิดของพระเจ้าชาร์ที่ข้าวอูเครเนียนไม่เห็นด้วยกับมาเซป้า

ต่อมาถึงปี 1708 พระเจ้าชาร์เดินทัพจากปีเบอร์คสเซ็ค สู่มอสโกว์ และเดินทัพมุ่งได้ไปสมบูรณ์กับมาเซป้า อีกเนื่องจากขาดกำลังมนุษย์จากลิโวนีย แต่ในสหกรรมที่เลสนาญา (Lesnaya) สวีเดนเป็นฝ่ายแพ้ พากอูเครเนียนก็ไม่ได้ช่วยอย่างจริงจัง จึงเป็นฝ่ายแพ้ไปลดาวาในปี ค.ศ. 1709

และส่วนหนึ่งของ Finnish Karelia¹⁶ ผลจากการนี้ทำให้สวีเดนถูกกลบลงเป็นมหาอำนาจขั้นที่สอง ขณะที่รัสเซียกลับเป็นมหาอำนาจขั้นที่หนึ่งในเขตตะวันออกของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เช่น ผู้ร่วมเสส กีเริมคิกสร้างความสัมพันธ์กับรัสเซีย เพื่อรักษาดูแลภัยแห่งอำนาจที่ต้องให้สวีเดนไปแลนค์และจักรวรรดิอโรมานเป็นรัฐกันชั่วห่วงกัน กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือพระเจ้าปีเตอร์ได้มีส่วนทำให้รัสเซีย "เปิดประตู给บุรุษ" นั่นเอง

ผลของสนธิสัญญา Nystadt อีกประการหนึ่งก็คือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านการค้าของรัสเซีย เนื่องจากเมืองท่าหลายเมืองทางตะวันออกของประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าสู่แม่น้ำ Vuoksa ได้ ทำให้รัสเซียไม่ต้องอาศัยเส้นทางในทะเลสาบจากอาซوفเจลีไปยุโรปแต่ทางเดียว เหมือนก่อน ทำให้รัสเซียสามารถดำเนินการค้าหั้งคายในและภายนอกประเทศได้เป็นอิสระขึ้น

เหตุการณ์ทางภาคตะวันออก

ค.ศ. 1685 กองทัพรัสเซียต้องถอยร่นจากเขตแม่น้ำอาเมอร์ นับเป็นการตกลงเบ่งเขตแดนระหว่างรัสเซียและจีน ตามสนธิสัญญานอร์ชิงสก์ เสร็จสิ้นลงในปี ค.ศ. 1689 (Nerchinsk) มีการกำหนดเขตแดนที่แนวเทือกเขายาโนบลทางเหนือของแม่น้ำอาเมอร์และหลังจากนั้นปีเตอร์ที่พยายามเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับจีนในปี ค.ศ. 1719 พระองค์ก็ส่งคณะทูตการค้าไปบักกิ้ง แต่การเจรจาไม่เป็นผล จนถึง 2 ปี ภายหลังที่พระเจ้าปีเตอร์ลิ่นพระชนม์แล้ววันปี ค.ศ. 1727 จึงได้มีการตกลงกันในสนธิสัญญากาชาดา (Kyakhta) สัมพันธ์ทางการค้าต่อ กันจึงได้มีขึ้น รวมทั้งรัสเซียได้รับอนุญาตให้ส่งคณะผู้โดยสารและพาสนาเข้าไปยังครับกิ้งด้วย

ความผันผวนอย่างหนึ่งของพระเจ้าปีเตอร์มหาราชก็คือการควบคุมเส้นทางการค้าหั้งทางเรือและทางบกไปอินเดีย และเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าผ้าไหมจากภาคตะวันออก อีกประการหนึ่งก็คือการเปลี่ยนเส้นทางของแม่น้ำอาเมอร์-คาเมอร์ ซึ่งไหลลงสู่ทะเลบอลติก ให้ไหลกลับไปสู่ทางเดิมคือสู่ทะเลสาบแคสเปียน¹⁷ ผู้คุมเส้นทางการค้าไปสู่ภาคตะวันออกในขณะนั้นส่วนหนึ่งก็

¹⁶ Walther Kirchner, *History of Russia*, p.81

¹⁷ ประมาณ 2 ศตวรรษครึ่งต่อมาภายหลังเมื่อทรงสวรรคตแล้ว จึงมีการวางแผนการจัดการเรื่องนี้

คือเบอร์เชีย ดังนั้น เมื่อกาในประเทศคังกล่าวเกิดความยุ่งยากขึ้นเป็นโอกาสให้รุสเชียส่งกำลังเข้าไปแทรกแซงได้ ประกอบกับรุสเชียพึ่งจะมีชัยชนะในสงครามสวีเดน ดังนั้น ในปีค.ศ. 1722 พระองค์จึงประกาศสงครามกับเบอร์เชีย และเริ่มเคลื่อนทัพจากอัสตรามาลงสู่ฝั่งตะวันตกของทะเลสาบแคสเปียน การสู้รบทั้งสองฝ่ายไม่นานนักใน ค.ศ. 1723 เบอร์เชียก็ถูกบังคับให้ลงนามในสนธิสัญญาสงบศึกโดยยอมเสียเมืองบากู รวมทั้งดินแดนส่วนใหญ่ทางชายฝั่งตะวันตกของทะเลสาบแคสเปียน แต่พระเจ้าชาท์แห่งเบอร์เชียทรงปฏิเสธที่จะลงนามในสัญญาบันยินยอมให้รุสเชียเบ็ดเสร็จทางไปต่อวันออกโดยผ่านเบอร์เชียพระเจ้าชาร์ลิงทรงมุตตี้เดร์เพียงนั้น

การสถาปนาขึ้นเป็นพระจักรพรรดิ

ถึงแม้ว่าพระเจ้าปีเตอร์จะมีได้ทรงประสบสำเร็จในการขยายอาณาเขตออกไปกว้างใหญ่ให้ศาลาตามที่ทรงหวัง แต่ก็ทรงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าทรงเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรรุสเชีย ระหว่างพิธีการเฉลิมฉลองภัยหลังการทำสนธิสัญญานี้มีพระรูปบาลีก์ได้เฉลิมพระนามพระองค์ว่า "พระจักรพรรดิ" และ "มหาราช" ซึ่งทรงรับภัยหลังที่ทรงปฏิเสธพอเป็นพิธีแล้วครั้งหนึ่งนั้นได้ว่าแสดงถึงความก้าวหน้าในด้านการจัดกำลังทัพให้ก้าวหน้าในสมัยของพระเจ้าปีเตอร์ด้วย ทำให้หลังจากนั้นนิยมเรียกชั้ตติร์รุสเชียว่า "จักรพรรดิ" แทนคำว่า "ชาร์" โดยที่ถึงแม่กษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาจะมีได้เข้มแข็งเท่าพระเจ้าปีเตอร์เลยก็ตาม

งานปฏิรูปภายในประเทศ

พัฒนาการทางด้านการทหาร

ปรับปรุงลำดับขั้นของกองทัพบกและกองทัพเรือ ยกเลิกกองทหารสเตรลท์ซี มีการเกณฑ์ทหารจากคนทุกชั้น และหัวจักรวรรดิ การแต่งตั้งศัลศะวัดจากความสามารถโดยยกเลิกทำเนียบคำแทนงุนนำงที่โกลิทชินตราขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1682 กองทัพบกของรุสเชียกล้ายเป็นกองทัพที่เข้มแข็งของยุโรป มีกำลังทหารประจำการถึง 200,000 คน ทหารกองหนุน 100,000 คน (ส่วนใหญ่คือกองสัมภัคและมองโกล) ทหารราบที่ได้รับการฝึกแบบยุโรปมีฐานะเป็น "Queen of the arms" มีกำลังสนับสนุนคือทหารม้า ทหารปืนใหญ่และทหารข้าง

กำลังกองทัพเรือเมื่อปี ค.ศ.1725 มีเรือถึง 25 ลำ เรือพิฆาตเล็ก 10 ลำ และเรือลาดตระ เวนหลายร้อยลำ มีทหารเรือถึง 28,000 คน มีการสร้างโรงเรียนเพื่อการฝึกหานักศึกษาใหม่ ด้วยกัน

งบประมาณมีรุ่งกองทัพบกและเรือน้ำใช้ถึง 2 ใน 3 ของงบประมาณทั้งหมดเป็นรัสเซียในขณะนั้นว่าแม้จะล้าหลังทางเศรษฐกิจ นิรบบการหมุนเวียนทางการเงินที่ล้าหลังแต่ประชากร 13 ล้านคนในขณะนั้นจะต้องสนับสนุนกองทัพที่มีขนาดเท่ากับกองทัพรั่งเศสซึ่งในขณะนั้นมีฐานะเป็นประเทศที่มีชั้นที่สุดในยุโรป มีประชากรจำนวนถึง 19 ล้านคน

การปรับปรุงเงินตรา ด้วยความจำเป็นเร่งด่วนหลายอย่าง รัสเซียจึงต้องมีการปรับปรุงเงินตราและพยายามดึงทรัพย์สินเข้ามาสู่กองคลังให้มากที่สุดซึ่งการกระทำในระยะยาวนี้สืบเสื่อได้ยาก จึงต้องอาศัยการดำเนินการอย่างมั่นคงเริ่มด้วยการเพิ่มการผูกขาดและสร้างระบบภาษีใหม่ การสร้างระบบผูกขาดนี้ทำโดยใช้ชนชั้นที่รัฐเป็นอันมากเพื่อสามารถเพิ่มราคาน้ำมันที่ประชาชนต้องการได้มากขึ้น เช่นหีบหีบไม้ไผ่ค่าราคาเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่าของราคามีเดิมที่เอกสารนี้ค้าขาย ตั้งระบบ poll tax หรือ soul tax คือการเก็บภาษีโดยตรงจากผู้ขายที่มีอายุครบเก้าศตวรรษ (soul) ยกเว้นเจ้าของที่ดินและพระที่ให้เก็บภาษีส่วนภักดีและรวมเรื่องขัน升 ประชาราษฎร์ที่ต้องเสียภาษีถึงประมาณ 5.5 ล้านคน 78% ของจำนวนนี้เป็นพวกเชอร์ฟ ส่วนบุคคล 19% เป็นเชอร์ฟของรัฐบาล 3% เป็นพวกอาชญาอยู่ในเมือง ภาษีที่รัฐที่คืนเหล่านี้ต้องเสียนั้นทำรายได้ให้รัฐประมาณครึ่งหนึ่งจนถึงเมื่อมีการยกเลิกการเก็บภาษีประมาณเมื่อปีค.ศ. 1886

นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายเศรษฐกิจของปีเตอร์นั้นมีลักษณะพาณิชย์ชาตินิยม เช่นเดียวกับประเทศในยุโรปอื่น ๆ ในสมัยเดียวกัน กล่าวคือ พยายามรักษาดุลย์การค้า มีการเก็บภาษีและห้ามการสั่งสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศจากต่างประเทศ

ในการสร้างกำลังทหารนั้นพยายามสร้างขึ้นเองภายในประเทศ เช่นการต่อเรือ การผลิตเครื่องแบบทหาร ส่งเสริมการลงทุนทุกประเภท ด้วยการให้สิทธิพิเศษบางอย่างและเนื่องจากขาดแคลนแรงงานเสริ พวกเชอร์ฟของรัฐก็เข้าไปทำงานในเมืองแร่ โรงงานในป่าและโรงงานต่อเรือ จึงต้องให้ขุนนางโดยใช้เชอร์ฟของตนเอง หรือในบางครั้งให้สิทธิพิเศษแก่เจ้า

ของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมเข้าไปแสวงหาแรงงานเชอร์ฟจากภายในหมู่บ้าน ถ้าอุตสาหกรรมประเกทได้ไม่ประสบความสำเร็จ รัฐบาลก็จะลงมือจัดการเอง

เมื่อปี 1725 จะมีโรงงานอุตสาหกรรมถึง 200 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามนโยบายของพระเจ้าปีเตอร์นับเป็นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมาก แต่ก็มีข้อเสียคือความเจริญที่มีลักษณะพัฒนาที่เต็มที่เนื่องจากโรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นก็ เพราะมีแรงผลักดันของผู้ย้ายรัฐบาลเท่านั้น รัฐบาลพยายามเป็นผู้จัดการและเป็นลูกค้าเสียเอง

แผนการปรับปรุงเศรษฐกิจภายในประเทศของปีเตอร์นี้ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเศรษฐกิจต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ จุดประสงค์ที่สำคัญคือการส่งเสริมความมั่นคงของรัสเซีย พระองค์ส่งเสริมให้ฟาร์มค้ารุสเซียเข้าไปร่วมในวงการค้าต่างประเทศและศึกษาวิธีการค้าขายแบบตะวันตกด้วยและเพื่อส่งเสริมการติดต่อการค้าระหว่างคิงต้องเพิ่มการขาดคลองคิดต่อทางน้ำสายสำคัญ ๆ ด้วย เส้นทางที่สำคัญที่สุดคือเส้นทางเชื่อมระหว่างแม่น้ำโวลาและทะเลบอลติก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เกษตรกรรมจะเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของรัสเซีย แต่ก็มีการส่งเสริมแต่ประการใด รัฐบาลออกเงินสนับสนุนเฉพาะสินค้าใหม่ ๆ บางประเภท เช่น ยาสูบ และอุปกรณ์วิธีการโดยทั่วไปที่ยังคงล้าหลังเหมือนเดิม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความจำเป็นที่รัฐบาลต้องการมากขึ้นคือการเพิ่มกำลังการทหาร นักบริหารคนเลี้ยงภาษีและแรงงาน ได้มีผลทำให้ต้องมีการขยายขอบเขตอาณาเขต ทางการเมืองหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการและการทำงานสายตรงทุกอย่างจะต้องมุ่งที่การบริการและการเสียภาษีให้รัฐทั้งหมด

ส่วนใหญ่หมายเหตุนี้คือพวก service nobility ซึ่งก็ไม่มีอำนาจเพียงพอ กับที่ปีเตอร์ต้องการ จึงจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนขึ้นอีกหลายพันคน ปีเตอร์ทรงป้องกันการหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารอย่างเต็มที่พวกเหล่านี้มีหลายกลุ่มที่พยายามจะหลบหลีกการรับราชการ และการเข้าประจำการ ปีเตอร์จัดการลงโทษด้วยการเกณฑ์ให้เป็นกรรมกรหรือยืดหักดิ้งที่เคยมีชุมนุมก่อการ รวมทั้งนองชาวย่องแม่ทัพเรือเอง ที่พยายามหลีกเลี่ยงด้วยการส่งไปเป็นคนจำเรื่องในคลอง

การให้การศึกษาแก่บรรดาลูก ๆ ของ service nobility นี้เริ่มนีปี ค.ศ.

1714 ด้วยการจัดการศึกษาภาคบังคับขึ้นสำหรับเด็กชายอายุตั้งแต่ 10-15 ปี ให้เข้าเรียนแบบ 3 R's เมื่ออายุ 15 ต้องจะหอบเงินในกองทหารักษาพระองค์ ถ้าเป็นครอบครัวของขุนนางระดับสูงส่วนถ้าเป็นขุนนางระดับรอง ๆ ลงมา ก็ให้ประจำการในหน่วยทหารปกติ การจัดตั้งโรงเรียนของชาร์ปีเตอร์นั้นได้ว่าเป็นการวางพื้นฐานการศึกษาภาคบังคับในรัสเซียที่ปรากฏว่าล้มเหลว เพราะหลังจากสมัยของปีเตอร์แล้วการศึกษาแบบนี้ก็พลอยล้มเลิกไปด้วย

ในปี ค.ศ. 1722 ได้มีการกำหนด Table of Ranks ซึ่งจัดว่าเป็นแบบหนึ่งของ bureaucratic classification ดังนี้

Table of Ranks, January 24, 1722

Military Ranks	Civilian Ranks	Grades
Naval Forces	Land Forces	Chancellor or Active I
General-Admiral	Generalissimo	
	Field Marshall	Privy Chancellor
Admiral	General of Artillery Active Privy	II
	General of Cavalry	Chancellor
Vice Admiral	Lieutenant General	Privy Councillor III
Rear Admiral	Major General	Active State
		Councillor
Captain-Commander	Brigadier	state Counselor 11111
First Captain	Colonel	Collegial Counselor IIIIII
Second Captain	Lieutenant Colonel	court Counselor 1111111
Lieutenant-Captain	Major	Collegial Assessor 11111111
of the Fleet		
Third Captain of		
Artillery		

Table of Ranks, January 24, 1722

Military Ranks		Grades
Lieutenant of Artillery	Staff Captain of Staff Cavalry	I I I I I I I I
	secretary	
Midshipman	Cavalry Captain	secretary of I I I I I I I I
	The Senate	
Artillery Constable	Lieutenant Sublieutenant Guidon Bearer	Gubernia secretary 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
	'Registrar of the Senate	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
	Collegial Registrar	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

ขุนนางหนุ่มจะูกบรรจุในตำแหน่งต่ำสุด และจะได้รับการแต่งตั้งเรื่อยไปจนสูงสุด ที่อยู่ขึ้นก็ เช่นเดียวกันถ้าก้าวไปถึงขั้นสูงสุดก็อาจมีฐานะเทียบเท่าขุนนาง ระบบนี้ได้ยืนยมมาจนถึงปี ค.ศ. 1917 แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าได้มีการปฏิบัติสืบทอดต่อมากอย่างเข้มแข็งเท่าใดนัก

ปีเตอร์ได้ทรงขยายการวางแผนฐานทางเศรษฐกิจสำหรับพวก service nobility ไว้ด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการเป็นเจ้าของที่ดินในปี ค.ศ. 1714 ก่อให้เกิดลักษณะการสืบทายาทรหำให้ลักษณะของ service nobility กับโภยาร์มีลักษณะคล้ายกันมากขึ้น ทรงป้องกันการที่ที่ดินจะถูกเบ่งบ่ายกันมากเกินไป (เนื่องจากการแบ่งที่ดินระหว่างทายาท) โดยกำหนดว่าที่ดินจะต้องแบ่งให้ทายาทได้เพียงคนเดียว

สำหรับฐานะของชาวนาชาวไร่นั้นเปลี่ยนไปมากที่เดียว เนื่องจากกรุงเก็บภาษีแบบ poll tax ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่ดินและชาวนาชาวไร่ถูกละเลย นอกจากราชวนาเสรี 2-3 ประเภทเท่านั้นที่มีการพิจารณาว่าเป็นเชอร์ฟส่วนบุคคลหรือเป็นเชอร์ฟของรัฐ ซึ่งผลก็คือทำให้ระบบเชอร์ฟมีความยุ่งยากมากขึ้น

ในด้านชีวิตในเมืองเองปีเตอร์ทรงมีความประณานะจะส่งเสริมพาณิชย์นิยมและส่งเสริมพวกช่างฝีมือด้วยการส่งเสริมงานประดิษฐกรรมบางประเภทที่ได้ทรงไปเห็นมาจากต่างประเทศ

เทศ ผลสำคัญที่สุดก็คือการจักรระบบพิล์กภายในให้การโทรทุกทำให้พ่อค้าและช่างฝีมือมีฐานะมั่งคั่งขึ้น¹⁸

เมื่อเส้นศักดิ์สิทธิ์จากภาระทางการเมืองที่ต้องรับผิดชอบสิ่งที่ข้าราชการสำนักหันไปแต่งกายตามแบบยุโรปให้สูงบูรุษโภนหนวด ปฏิทินเก่าที่นับถ้วนแต่ก่อนเป็นของโลกก็เปลี่ยนไปใช้แบบปฏิทินของยุโรป นั้นคือวันปีใหม่ของปี 7208 ก็กล้ายเป็นวันที่ 1 กันยายน 1699 การกระทำดังนี้ทำให้พวก Old Believers ไม่พอใจมาก เนื่องจากหนวดและการแต่งกายแบบเดิมนั้นถูกถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของนิกายออร์โธดอกซ์ นอกจากนี้ ก็มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเป็นแบบยุโรปผู้หญิงถูกปลดปล่อยจาก Terem ออกมานั่งสรรค์ในสังคม เต้นรำพังถอนเลิร์ต และคุณครา แก้ไขพยัญชนะให้ง่ายขึ้น และมีการออกหนังสือพิมพ์ภาษา拉ส เชียฉบับแรกคือ "The Moscow News" มีการสร้างโรงเรียนโรงพยาบาลและวิทยาลัยแบบยุคกลางและเมื่อปี ค.ศ. 1725 ได้มีการจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์ขึ้นอีกด้วย วัด ปีเตอร์นั้นไม่ได้รับความชื่นชมจากสถาบันศาสนาเท่าไนก็โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "Raskolniki" และสาวกของนิกอนได้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างของปีเตอร์ ทำให้ปีเตอร์ไม่พอใจพหุทัยพาทริอาร์คและบิชอฟเหล่านั้นด้วย เมื่อพหุทัยพาทริอาร์คอาเครียนลิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. 1700 ปีเตอร์ก็ทรงรีบอทั่งแต่ตั้งพาทริอาร์คองค์ใหม่ และในปี ค.ศ. 1721 ตามเห็นพหุทัยพาทริอาร์คถูกยกเลิก มีการตั้งสังฆศาขึ้นมาเป็นหน่วยงานของรัฐบาลควบคุมพระสงฆ์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในดินแดนของสังฆ์ต้องเข้ารับราชการทหารมีการจำกัดคนของวัดลงและในที่สุดวัดเองต้องเข้ามาอยู่ภายใต้การบริหารของรัฐ เมื่อปี ค.ศ. 1724 การย้ายเมืองหลวงใหม่ จากมอสโคว์ไปยังที่สร้างใหม่คือ เช่นปีเตอร์สเบอร์ก พระองค์ทรงเรียกเมืองนี้ว่า "เมืองสวาร์ค" และแม้ในภาวะที่การรบในสงครามภาคเหนือกำลังดำเนินไปอย่างดุเดือดพระองค์ก็หวังที่จะคืนดินแดนทั้งหมดให้กับสวีเดนยกเว้นเมืองนี้ เริ่มแรกนั้นเมืองเช่นปีเตอร์สเบอร์กนี้มีจุดประสงค์ในการสร้างเพื่อเป็นฐานทัพเรือ และป้อมค่ายเพื่อเป็นด่านป้องกันดินแดนที่ยึดมาได้ทางภาคเหนือ เพราะเป็นดินแดนในเขตหนาวเป็นเวลานานเมื่อทรงสร้างขึ้นใหม่ ๆ นั้นมีผู้ไม่เห็นด้วยหลายฝ่ายพวกข้าราชการไม่ต้องการออกจากมอสโคว์เพื่อไปอยู่ในเมืองที่กันดารกว่า และต้องต่อสู้กับความหนาวเย็นของอากาศ แต่พระเจ้าชาร์ล์ไม่ทรงเปลี่ยนพระทัยทรงเริ่มย้ายข้าราชการไปในปี ค.ศ. 1714 และในปี 1718 ทุกอย่างก็เรียบร้อย เช่นปีเตอร์สเบอร์กกลายเป็นเมืองหลวงและศูนย์

¹⁸ Harcave, op.cit., pp.105-109

การค้าที่ดีของรัสเซียได้ เป็นเมืองที่มีลักษณะเป็นแบบยุโรปมากที่สุดด้วย

ปฏิกริยาของชาวรุส เชิงที่มต่อพระเจ้าปีเตอร์

การต่อต้านที่สำคัญ การยอมรับเทคโนโลยีแบบตะวันตกมาปฏิรูปในกองทัพ การปกครองและเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากความเคยชินในการดำรงชีวิตไปพอสมควร โดยเฉพาะอย่าง ยิ่งในส่วนของพระเจ้าชาร์ไม่ใช่ในส่วนของประชาชน เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของปีเตอร์จึงมี ได้เป็นที่ยอมรับกันนัก กลับเป็นไปในทางตรงกันข้ามด้วยซ้ำ ในปี ค.ศ. 1704 และ 1711 มีการ ปฏิวัติเกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ที่สำคัญๆ ถึง 3 ครั้ง พวกรื้มนีบทบาทสำคัญที่สุดคือพวกชาวนา ครังแรก เกิดขึ้นระหว่างปี 1704-1711 มีพวกบาสกิร์ (Bashkirs) อีกพวกหนึ่งคือคาตาրและพวกพิน- โนอูเกรียนส์ ตามผู้แม่น้ำโอลกา การปฏิวัติอีกครั้งหนึ่งเกิดขึ้นในอัสตราʃาน กินเวลาตั้งแต่ค.ศ. 1705 ถึง 1706 ครั้งที่สามคือการที่ตอน คอสแซ็กยกบูร ในปี ค.ศ. 1707 ถึง 1708 การกบฏเหล่า นี้ล้วนเป็นการปฏิวัติที่ไม่มีการวางแผนแน่นอนและไม่มีการผนึกกำลังจริงจัง จึงปรากฏว่าถูกกดดัน รัฐบาลปราบลงราบคนในปี ค.ศ. 1711 และพวกชาวนาที่มีได้มีปฏิกริยาต่อต้านมาอีก

การสนับสนุนที่พระเจ้าชาร์ได้รับ ส่วนใหญ่พวกที่สนับสนุนพระเจ้าชาร์คือพวกชนวนางแต่ บางครั้งพวกนักไม่ค่อยเต็มใจที่จะปฏิบัติงานทางด้านการรบมากนัก มักจะหาวิธีการหลีกเลี่ยงต่างๆ แต่พระเจ้าชาร์ก็พยายามที่จะพาพวกเหล่านี้ติดตามพระองค์ไปด้วยเหตุผล 2 ประการคือ

1. พวกที่ได้รับการสนับสนุนจากพระเจ้าชาร์มักจะได้รับสิทธิพิเศษคือได้ที่ดินทำ
2. มีกรรมสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของที่ดิน และเจ้าของพวกกิ่งหาสนั่นอ่อนชื้น

อาจกล่าวได้ว่าปีเตอร์ทรงดำเนินนโยบายกับพวกชนวนาง เมื่อกับที่ชาวนาทำให้ ลาเชื่องด้วยการใช้ไม้แขวนเครื่อง แต่พวกชนวนางอาจจะชอบเครื่องที่ไม่ต้องแขวนไม่ได้ แต่ว่า เป็นเพาะชูนวนางยังคงขาดกำลังอันมั่นคง และไม่อาจจะขัดประเพณีด้วยการทำการต่อต้านกษัตริย์ ที่พยายามเอาใจด้วย

ในการค้าจุนราชบัลลังก์ของพระองค์เองนั้น พระเจ้าปีเตอร์ประสบความสำเร็จ หลักๆ ด้วยเฉพาะในการทำสัมภาระกับชาวเหนือซึ่งมีส่วนทำให้รัสเซียกล้ายเป็นหนึ่งในมหา- อำนาจของยุโรป ได้รับอิทธิพลจากวัฒธรรมในยุโรปหลายด้าน แต่อย่างไรก็ได้ การเพิ่มพระ-

ราชอำนาจของษัตริย์ พระเจ้าปีเตอร์กลับมิได้ทรงประสบความสำเร็จมากนัก ความจริงที่ว่า พระเจ้าชาร์ทร์ทรงเพิ่มพระราชอำนาจโดยกำจัดสภานิติบัญญัติอย่างไรทำให้ศาสนจักรเป็นที่ 2 ของอาณาจักร พวกทาสศึกที่คืนดองขึ้นอยู่กับขุนนาง และขุนนางต้องซื้อสัตย์ต่อราชบัลลังก์แต่พระองค์ ก็มิได้ประสบความสำเร็จในการใช้สิทธิแบบสมบูรณญาสิทธิราชย์พระองค์ ไม่เหมือนกับษัตริย์ สมบูรณญาสิทธิราชย์องค์อื่น ๆ ในสมัยเดียวกัน ซึ่งดำเนินการทางด้านการศึกและการดำเนิน ศึกอย่างดี ตลอดจนให้ความสำคัญแก่ขั้นกลางด้วย พระเจ้าปีเตอร์ไม่ทรงเห็นความสำคัญเหล่า นี้เลย ใน การวางแผนการปกครองนั้น พระองค์มิใช่พำนัชเจ้าของที่คืนท่านนี้เป็นผู้ให้ความ สนับสนุนและวิธีการเอาใจกีดกันบังคับให้ข้าวนำขึ้นตรงต่อพวกขุนนาง จึงเท่ากับว่าเป็นการสถาปนา ระบบเซอร์ฟขึ้นมาโดยมิได้วางรากฐานของขั้นปกครองที่ดีพอ

อีกประการหนึ่งก็คือการเกิดขึ้นว่าระหว่างคนมีกับคนจนมากขึ้น ในตอนต้นศตวรรษ ที่ 17 พวกชนชั้นสูงและชนชั้นต่ำมีความผูกพันกันอย่างน้อยก็ที่วัฒนธรรมและประโยชน์ แต่หลังจาก สมัยของปีเตอร์แล้วความผูกพันอันนี้ก็คลายเคลื่อนลงทุกที พวกชนชั้นสูงนิยมการเปลี่ยนแปลงให้ เหมือนชาวบุรุษทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างการพูด กิริยาท่าทาง การแต่งกาย ของพวก ชนชั้นสูงชนชั้นต่ำมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกแยกอันไม่เป็นที่ฟังประณญาณขึ้น

เรื่องของพอกับลูก

อาจกล่าวได้ว่าพระเจ้าปีเตอร์ทรงมหาราชทรงปกครองประเทศด้วยท่อนเหล็ก และ ปกครองครอบครัวด้วยความกดขี่หารุณ ซึ่งได้มีผลก่อให้เกิดความเสื่อมเสื่อมมาเป็น เวลานาน เมื่อสิ้นพระชนม์ไปแล้ว ทรงทดสอบความสามารถของพระองค์พระโอรสคือเจ้าชายอเล็กซ์เจ้าแห่งพระ นามมาให้การศึกษาอบรมตามวิธีการของพระองค์พระโอรสก็ทรงไม่พอใจทั้งประทับและยิ่งทรงเจริญวัย ขึ้นก็ทรงเกลียดชังพระราชนิค พระเจ้าปีเตอร์ทรงจัดการอภิเชกเจ้าชายกับเจ้าหญิงเยรมัน¹⁹ ซึ่งทำให้ทรงกำเนิดพระโอรสองค์หนึ่งทรงพระนามว่าเจ้าชายปีเตอร์ เมื่อปี ค.ศ. 1715 และพระ พระนางกีสินพระชนม์เนื่องจากพระประสูติกาลนั้น พระเจ้าปีเตอร์ได้ทรงอภิเชกกับหญิงรับใช้ชาว บดลติกคนหนึ่งชื่อแคร์โลวินอคตซูร์กของเมนซิกอฟ มีพระโอรสองค์หนึ่งพระเจ้าปีเตอร์ก็ทรงพระ ราชทานนามให้ว่าเจ้าชายปีเตอร์ เช่นกัน

¹⁹ คือ Princess Sophia Charlott of Wolfensbutel

ผู้ที่ไม่พอใจในการปฏิรูปของพระเจ้าปีเตอร์โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรม ค่างกี รออกเส้นรัชสมัยของพระองค์ ฉะนั้น พระเจ้าปีเตอร์จึงจำเป็นที่จะต้องมีผู้สืบราชบัลลังก์ที่เข้มแข็งเพียงพอและมีความสามารถในการควบคุมระบบงานใหม่ด้วย พระโหรสของพระนางแคนเทอร์วิน ก็ยังไม่เข้มแข็งพอและยังทรงพระเยาว์อยู่ ดังนั้น ผู้ที่ควรจะได้ครองราชย์สืบแทนจึงกล้ายเป็นพระโหรสที่ประสุติจากพระมเหสีองค์แรกซึ่งทรงเจริญพระชนมชาติเพียงพอในขณะนั้น เจ้าชายอเล็กซ์ทرون มีลักษณะไม่เข้มแข็งและค่อนข้างจะเฉยชาทรงรักสันติและมีพระอาการดีเป็นนิษฐ์นับถือศรัณนา เคร่งครัดตามแบบเดิม ไม่ค่อยจะทรงมีความสุขในชีวิตนักเนื่องจากทรงอยู่กึ่งกลางระหว่างหัวใหม่ ของพระราชบิดาและความหัวเก่าของพระราชนารดา

สำหรับพระเจ้าปีเตอร์ไม่ทรงโปรดพระโหรสนัก ดังที่เคยมีพระราชสาส์นถึงพระโหรสว่า

"I am a man, I can die. To whom I shall leave that which I have, by god's help planted and increased? Do him who is like the idli sexvant in the gospel, that buried his talent in the ground? I think besides, what a bad and obstinate. Character you have. How much have I scolded you for it, and not meuly scotded but beaten you for it! How many years have I not spoken with you! Nothing has been of Help"

(พ่อเป็นมนุษย์คนหนึ่งซึ่งวันหนึ่งก็ต้องตาย พ่อ秧กคิดวิตกอยู่แต่ไว้พ่อควรจะมอบสิ่งที่พ่อไม่ให้แก่ใครที่จะช่วยรับช่วงงานจากพ่อได้ จะให้พ่อนอบราชสมบัติให้กับคนที่หลงใหลในศรัณนาอย่างโง่ ๆ คนหนึ่งที่เอาสติปัญญาของตนฝังคืนไว้กระนั้นหรือ พ่อมาคิดถูกว่าทำให้หมอนลูกจึงไปรับเงินสักไม่ตีเหล่านี้มาไว้ พ่อไม่รู้จะว่าลูกได้อ่าย่างไรอย่างไรอย่างจะเมี่ยนตีเสียด้วยซ้ำจำได้ไหมว่าพ่อไม่ได้พูดกับลูกมากไปแล้ว แต่ก็ไม่มีอะไรจะช่วย (ให้ลูกคืน) ได้เลย)

จากพระราชสาส์นฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าพระเจ้าปีเตอร์ไม่ทรงโปรดคนที่จะมอบราชบัลลังก์พระราชทานพระโหรส ซึ่งยังต้องการให้พระราชโหรสสละพระราชบัลลังก์ด้วยและต่อมาเมื่อพระชายาสืบพระชนม์แล้ว อเล็กซ์ทرونทรงตัดสินพระทัยประกาศสละสิทธิ์ในราชสมบัติ

อย่างไรก็ได้ เกี่ยวกับพระนิสัยโดยทั่วไปของอเล็กซ์น อาจจะศึกษาได้ยากแห่งหนึ่ง ที่ว่าจากจุดหมายที่พระอาจารย์ของเจ้าชายอเล็กซ์ เขียนจดหมายถึงเพื่อนคือเลบันนิทส์ ความว่า

"His ambition is moderated by reason, by soul judgement..I noticed in him a great inclination to piety, justice uprightness and purity of morals. He loves mathematics and foreign languages, and shows a great desire of visit foreign countries"²⁰

อย่างไรก็ตาม อเล็กซิสกีถูกมองไปในแง่ที่ว่าอเล็กซิสเตรียมจะทึ่งเช่นที่ปีเตอร์เบอร์ก เตรียมตัดหอนกำลังกองทัพเรือ และลดกำลังกองทัพบกเหลือเพียงเพื่อป้องกันประเทศที่นั่น เรื่องเหล่านี้ทำให้พระเจ้าปีเตอร์ทรงเห็นว่าเป็นการทรายศ ทำให้ทรงเกลียดชังพระโกรสماกขึ้น จนในที่สุดก็บังคับให้ใบบัวเป็นพระ อเล็กซิสไม่ทรงยอมกลับเสด็จหนีไปอสเตรียกับชู้รัก เป็นหญิง เชอร์ฟ ชื่ออะฟรอสินเนีย (Afrosinia) จักรพรรดิօสเตรียพยายามช่วยชูก่อนตัวไว้ แต่สาย สืบของพระเจ้าปีเตอร์ก็ตามทั่วไปและจักรการลงโทษอเล็กซิสอย่างหนักรวมทั้งให้อำนาจโทษจากบิดา แต่การณ์กลับกล่าวเป็นว่าการขออาฆาตมีความสำคัญของการถูกหลอกให้ออกตัวผู้ที่ให้ความร่วมมือในการหนีครั้งนั้น ในที่สุดอเล็กซิสเองก็ถูกสอบสวนโดยพระเจ้าปีเตอร์และคณะผู้พิพากษา ในบันทึกของลอร์เรนซ์กล่าวว่า พระเจ้าปีเตอร์ทรงรับมาจากพระโกรสด้วยน้ำตาและกล่าวคำว่าคำสาประโกรสชัวนรันดร พอดกเย็นวันนั้น²¹

วันต่อมาคือวันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ.1718 ก็เป็นการฉลองชัยชนะการรบที่โบล-คาวาและพระเจ้าปีเตอร์ก็ไปปราศรัตน์ทัวเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น และที่หลุมฝังศพนั้นมีคำสาดว่า

"Oh Adsalom, my son! No one except a few ladies were mournings, but the tsar is said to have wept bitterly"

มาถึงในระยะนี้ก็อาจกล่าวได้ว่าพระเจ้าปีเตอร์ทรงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในด้านการปฏิรูปเพื่อความก้าวหน้าของรัสเซีย แต่ต่อมาเกิดสงคราม เรื่องชายในครอบครัวว่าพระนางแคಥอรินที่ทรงโปรดปรานยังนั้นได้ให้ความร่วมมือกับ วิลเลม มงนซ (Willem Mons) ซึ่งเป็นพี่ชายของชู้รักชาวเยอรมันคนแรกของพระองค์ ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวงขนาดใหญ่รวมทั้งบำเพ็ญศรีเป็นชู้รักกันด้วย พระเจ้าปีเตอร์จึงเท่ากับขาดคนรักและคนที่ทรงไว้ใจได้จริง ๆ โดยเฉพาะในการที่ทรงปลงพระชนม์พระโกรส ก็เท่ากับทำลายพระองค์เองด้วย เพราะต้องทรงทำงานหนักและตรากรุ่นแรงอย่างยิ่ง

²⁰ Dmytryshyn, op.cit., p.24

²¹ 17 กรกฎาคม 1718

ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1725 พระเจ้าชาร์กสันพระชนม์โดยมิได้ทรงรัชทายาท
ได้แต่ทรงเขียนว่า "ให้มอบราชสมบัติแก่..." ทว่ายังไม่ทันเขียนจบ

8. ผลงานของปีเตอร์มหาราช

ปรากฏว่าฐานะของปีเตอร์มหาราชนั้นยังเป็นที่อกเกียงกันอยู่ในหมู่นักประวัติศาสตร์
โดยเฉพาะในฐานะที่ว่าทรงเป็นนักปฏิวัติหรือเป็นเพียงผู้สืบท่อแนวทางของการพัฒนาที่เริ่มต้นกัน¹
มาแต่สมัยโบราณแล้ว ผลงานของพระองค์นั้นมิได้มีการวางแผนการที่ซัดเจนถึงในด้านนโยบาย
ภายในการประเทศและต่างประเทศ การปฏิรูปที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นเพราะการผลักดันจากสภาพแวดล้อมมากกว่า
 เพราะก็น่าสังสัยว่าปีเตอร์เองจะได้ทรงเข้าใจว่าได้ทรงกระทำการสิ่งใดลงไว้
 เป็นการมากน้อยเพียงใด ถึงกระนั้นก็ตามผลงานโดยสรุปของพระองค์ก็ปรากฏเด่นชัดพอสมควร

8.1 ด้านต่างประเทศ พื้นฐานสำคัญคือการสร้างกองทัพนกและเรือที่แข็งแกร่งชี้ง
หมายถึงความจำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมกองทัพด้วย จำเป็นต้อง²
พยายามเปิดเส้นทางไปสู่ย่านทะเลบอลติก ทะเลคำ ทะเลสาบแคสเปียน และมหาสมุทรแปซิฟิก
แม้จะทรงพิศหวังในการรบททางได้กับตุรกีและบริเวณทะเลคำ แต่ทรงประสบความสำเร็จที่อื่น
ทรงสร้างกองทัพนกมีกำลังครบถ้วน 200,000 คน สร้างกองทัพเรือที่เข้มแข็งในย่านทะเลบอลติก
ทำให้คุลย์แห่งอำนาจในยุโรปภาคเหนือเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลดีกับรัสเซีย และทำให้รัสเซียเป็น³
หนึ่งในมหาอำนาจยุโรป

8.2 การนำวัฒนธรรมยุโรปเข้ามายังประเทศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง
พวกรัฐใหม่กับพวกรัฐเก่าที่เห็นข้อที่สุดคือระหว่างมองสโคร์และเซนต์ปีเตอร์สเบอร์ก ระบบ
Bureaucracy และ autocracy เพิ่มพลังขึ้น มีการจัดการปกครองใหม่ซึ่งแม้สภาพทั่วไปของ
ประชาชนจะมิได้ขึ้นมีการจัดระเบียบขั้นนางใหม่ ศناسナルดความสำคัญลง ชาวนาจำนวนมากขึ้น
และระบบเชอร์ฟกลับขยายกว้างขึ้น มีการสร้างโรงงานและเมืองต่าง ๆ จำนวนที่ค่อนเพื่อเกษตร
กรรมเพิ่มขึ้น มีผลกำไรมากเป็นของรัฐทั้งหมดไม่ใช่เป็นกำไรของประชาชน เมื่อปีเตอร์สันพระ
ชนม์จึงมีการฉลองกันอย่างครึกครื้น รวมทั้งมีการแสดงการถูนล้อเลียนว่าหนูเริ่มรื่นเริงตั้งแต่ที่
หลุมฝังศพแล้ว

8.3 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รังสรรค์ซึ่งมีผลลัพธ์ดีจนถึงตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทรงพยายามดำเนินนโยบายให้เป็นเล่นๆ และสวีเดนอ่อนแอก็ยังเสมอ ทรงทำให้อภิเชกการทูตกับเจ้าหญิงเยรมัน ซึ่งกลับมีผลให้อิทธิพลต่างชาติเข้ามาเผยแพร่หลายในคริสต์ศตวรรษที่ 18 รวมทั้งการตั้งกองทหารรักษาพระองค์ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการปฏิวัติรังลงภายในรัชสมัยของพระองค์ตัวเอง

สรุปท้ายบทที่ 9

พระเจ้าปีเตอร์มหาราชและการสถาปนารุสเซียสมัยใหม่

1. กษัตริย์ราชวงศ์โรمانอฟก่อนสมัยพระเจ้าปีเตอร์มหาราชคือ Michael Romanov, Alexis I และ Feodor III
2. การเปิดทางไปสู่ตะวันตกนี้มีส่วนเริ่มจากเหตุการณ์ใดบ้าง
 - 2.1 การติดต่อกับโปแลนด์
 - 2.2 การพนวกคืนแดเนียลูเครนบางส่วน
 - 2.3 การเดินทางของนักวิทยาศาสตร์และพ่อค้าเข้ามาในรัสเซีย
 - 2.4 ความพยายามสร้างเรือเดินทะเล
 - 2.5 การทำสังคมกับสวีเดนเพื่อครอบครองลิโวนีย์
3. ลักษณะ "สองโลก" ภายหลังการปรับปรุงประเทศของพระเจ้าปีเตอร์มหาราชคือ
 - 3.1 ลักษณะการปรับปรุงตามแบบตะวันตก (Westernizers)
 - 3.2 ลักษณะการยึดยั่นความเป็นรัสเซีย (Russification : Orthodoxy, Autocracy, Mir) คือ "Slavophiles"
4. งานปฏิรูปสำคัญของปีเตอร์มหาราชคือ
 - 4.1 การยกเลิกกองทหาร Streltsy ตั้งกองทหาร Preobrazhensky และ Semenovsky Guards แทน
 - 4.2 การใช้ปฏิทินจูเลียน
 - 4.3 การจัดการปกครองใหม่
 - 4.4 การส่งชาวรุสเชยันหนุ่มไปเรียนต่างประเทศ
 - 4.5 การปรับปรุงกองทัพบกและกองทัพเรือ
5. การทำสังคม
 - 5.1 สงครามที่ Azov จุดมุ่งหมายเพื่อสักกัณฑ์คาดาร์ทางใต้ (ค.ศ. 1695) มีผลคือ

ก. ทรงเห็นความสำคัญของการแสวงหาพันธมิตร

ข. ทรงเห็นความสำคัญของกองทัพเรือ

5.2 สมรภูมิภาคเหนือ : เนื่องจากไม่ต้องการเป็นศัตรูกับอังกฤษที่ต้องการรักษา
ความมั่นคงของดุรุกี คู่แข่งที่สำคัญอีก Charles XII แห่งสวีเดน

สนธิสัญญา Nystadt ค.ศ. 1721 มีผลคือ

1. รัสเซียได้ Livonia Ingria และส่วนหนึ่งของ Finnish
Karelia

2. สวีเดนถูกลดเป็นมหาอำนาจชั้นที่ 2

3. Russia กลายเป็นมหาอำนาจชั้นที่ 1 ในยุโรปตะวันออก

4. ดำเนินการค้าได้เป็นอิสระขึ้น เพราะมีทำเรือมากขึ้นในยุโรปตะวันออก

5.3 สมรภูมิเบอร์เชีย เพื่อคุ้มเส้นทางการค้าใหม่จากภาคตะวันออก

5.4 ได้รับถวายสมัญญานามว่า "พระจักรพรรดิ" ในฐานะที่ทรงเป็นผู้สร้างจักรวรรดิ

5.5 การจัดตั้ง Table of Ranks, January 24, 1722 เท่ากับเป็นความพยายามส่งเสริมการแต่งตั้งตามระบบราชการ

6. ปฏิกรรมยา

6.1 การปฏิวัติ พวาก Bashkirs, ตาตาร์, ฟินโน-อูเกรียนส์, อัสตราคาาน,
คอโนคอสแซค

เหตุผล การปฏิรูปของปีเตอร์เน้นแต่การทหารและเทคโนโลยีไม่ใช่การปรับ
ปรุงประเทศโดยตรง

6.2 การเกิดขบวนการ Slavophiles

6.3 ความแตกต่างระหว่างคนมีคุณ

6.4 เจ้าชาย Alexis

6.5 เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับเทคนิคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของยุโรปตะวันตกได้

7. ฝ่ายสนับสนุน

7.1 ขุนนาง เจ้าของที่ดิน

7.2 Westernizers

คำถ้ามทบทวน

1. จงสรุปความสำเร็จในสมัย Peter I
2. เปรียบเทียบฐานะระหว่างพระเศษของรัสเซียเมื่อตอนเริ่มต้น + ตอนปลายรัชกาลของ Peter
3. การปฏิรูปของปีเตอร์ในด้านต่าง ๆ